

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์	การเลือกรูปแบบการรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้าน ของชาวชนบท
ชื่อผู้เขียน	นายนิกร สุขแสง
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชาการศึกษานอกระบบ
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์	รองศาสตราจารย์ ดร.พศิน แต่งจวง ประธานกรรมการ อาจารย์ ดร.เคน แคมป์ กรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ยงยุทธ เปลียนผดุง กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การเลือกรูปแบบการรักษาพยาบาลพื้นบ้านของชาวชนบท มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษารูปแบบการรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้านของชาวชนบท และเงื่อนไขที่มีผลต่อการเลือกรูปแบบการรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้าน

ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายวิธี ได้แก่ การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ การสังเกต และการสนทนากลุ่ม ข้อมูลที่ได้ ได้รับการตรวจสอบความสมบูรณ์ วิเคราะห์และนำเสนอโดยการบรรยายผลของวิจัย สรุปได้ดังนี้

รูปแบบการรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้านที่มีการใช้มากที่สุดในชุมชนสะลงนอก ได้แก่ การเป่า รongลงมาคือ การนวด การใช้สมุนไพรทั้งการกินและการประคบ ตามลำดับ รูปแบบดังกล่าวเป็นรูปแบบการรักษาที่ใช้สำหรับการรักษาอาการเจ็บป่วยทางกาย ส่วนการรักษาอาการเจ็บป่วยทางจิตใจ รูปแบบที่มีการใช้มากที่สุด คือการลงผีหม้อหนึ่ง การเป่าเสก (ไล่ผี) การเลี้ยงผี/สะเดาะเคราะห์ และการแหก (เซ็ด)

ลักษณะของการถ่ายทอดการรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้านส่วนใหญ่ถ่ายทอดให้กับบุคคลที่มีความใช้ชิดมากที่สุด ได้แก่ ลูก หลาน ที่มีความสนใจการเรียนรู้ผ่านกระบวนการสังเกตการรักษาพยาบาล การเรียนคาถาสั้น ๆ การช่วยรักษาพยาบาลที่ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน แล้วค่อยยากขึ้นตามลำดับ จนกระทั่งมีความรู้และความชำนาญในการรักษา

เงื่อนไขที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบการรักษาพยาบาลแบบพินบ้าน ขึ้นอยู่กับความเชื่อและประสบการณ์ของผู้เจ็บป่วยและญาติพี่น้อง หรือเพื่อนบ้าน นอกจากนี้ได้แก่ ระดับการศึกษา การประกอบอาชีพ ฐานะทางการเงิน สิ่งแวดล้อม การเข้าถึงบริการ ค่าใช้จ่ายในการรักษา ความสะดวกสบายในการเดินทาง ประสบการณ์ของผู้เจ็บป่วยและความชำนาญของผู้ให้การรักษา

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

Thesis Title	Selection of Forms of Folk Treatment among Rural People	
Author	Mr.Nikom Sukswang	
M.Ed.	Nonformal Education	
Examining Committee	Assoc.Prof.Dr.Phasina Tangchuang	Chairman
	Lect.Dr.Keneth L.Kamp	Member
	Asst.Yongyudh Plianpadung	Member

Abstract

This thesis examined rural people's folk treatment forms and factors or conditions affecting the former's choice which of the latter to adopt.

Data collection relied on informal observations, interviews, and focus group discussions. Collected data were then cross-checked, classified, analyzed, and descriptively and analytically presented.

Summarized findings were as follows:

The most widely used folk treatment forms in the studied community were blowing followed by massaging and applying herbal medicine, both taking and anointing, respectively. These forms were adopted in physically ill cases. In mentally sick cases, the most widely used forms were various kinds of exorcism and bad lucks or evil spirits driving away rituals.

These folk treatment or healing forms were found to have been passed on to closest confidants such as offspring and grandchildren who were interested to learn. Such learning started with casual observations of the actual treatment or healing, the memorization of brief magic spells or incantation, or helping treat or heal simple cases. As regards the actual healing of simple cases the apprentices would be assigned more difficult and complicated cases as time went on and as they gained more and more treatment knowledge and skills.

The sick villagers', relatives' or neighbors' beliefs and experiences formed major factors or conditions affecting the final treatment form-adopting decision. Moreover, other key factors or conditions were educational level, occupation, financial status, environment, access to services, treatment-related expense, travel comfort, the sick's own experience and the healers' expertise.

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University